

L'ocupació, el factor més important per reduir la desigualtat

Sovint, els debats sobre la desigualtat se centren en la dispersió en els nivells salarials i ometen un aspecte molt rellevant: la desigualtat dels ingressos salarials depèn també de la «intensitat» en l'ocupació, és a dir, de si s'està treballant i amb quina regularitat. El cas espanyol és força paradigmàtic, amb una alta taxa de temporalitat en l'ocupació (el 25,1% en el 2T 2021) i amb una proliferació de contractes laborals cada vegada més curts que incideix de manera clara sobre la desigualtat. Durant la crisi financera (2007-2011), el fort augment de la desigualtat a Espanya va ser deguda en un 80% a la caiguda de l'ocupació i en un 20% a una major dispersió dels salaris entre els treballadors.¹ Aquestes proporcions van ser gairebé les oposades en la mitjana de l'OCDE, on només el 18% de l'augment en la desigualtat entre el 2007 i el 2011 es va explicar pels canvis en l'ocupació i el 82% va ser degut a la major dispersió dels salaris entre els treballadors. Què va passar durant la pandèmia?

L'ocupació, el principal factor que explica els canvis en la desigualtat salarial durant la crisi de la COVID-19

Durant la crisi generada per la pandèmia, l'evolució de la desigualtat a Espanya va tornar a estar molt influenciada pels vaivens en l'ocupació. Per exemple, entre el febrer i l'abril del 2020, gairebé el 90% de l'increment en la desigualtat salarial (abans de les transferències públiques) va ser degut a la caiguda de l'ocupació, mentre que la resta va ser el resultat d'increments en la desigualtat salarial entre els treballadors.² Per tant, per poder incidir en l'evolució de la desigualtat, és necessari revisar les dinàmiques en l'ocupació i, en particular, les dels col·lectius més afectats.

La probabilitat de continuar ocupat no va ser igual per a tots els treballadors durant la COVID-19

Per començar, analitzem què va passar, durant la pandèmia, a les persones que estaven treballant els mesos previs al seu esclat. En concret, a partir del març del 2020, quan es van començar a prendre mesures per reduir la mobilitat i l'activitat, la probabilitat de continuar ocupat³ es va reduir de manera notable per al conjunt de la població, però l'impacte va ser molt diferent en funció de les característiques de cada treballador.

- Els treballadors amb ingressos salarials més baixos abans de la pandèmia van ser els que més probabilitats tenien de no tenir feina en els mesos següents. En concret, per als treballadors en el quintil de salaris més baix, la probabilitat d'estar ocupat es va reduir fins al 38% al maig del 2020, una incidència 23 p. p. superior a la dels treballadors del quintil més alt. Aquestes diferències es van reduir una mica en els mesos següents, tot i que els treballadors dels quintils inferiors de salaris van continuar amb una major probabilitat de no tenir feina que els dels quintils superiors.
- Per edats, els joves han estat el col·lectiu més afectat per la pandèmia al mercat laboral. Al maig del 2020, la probabilitat d'estar percebent una nòmina era 18 p. p. menor, i la recuperació en els mesos següents va ser només parcial.
- La probabilitat d'estar ocupat també es va reduir més per als treballadors nascuts a l'estranger que per als nascuts a Espanya. El *gap* en la probabilitat d'estar ocupat era de 8 p. p. a l'abril del 2020 i, sorprenentment, va continuar augmentant amb els mesos, fins a arribar als 11 p. p. al novembre.
- Les dones van tenir menys possibilitats que els homes de continuar ocupades en els primers mesos de la pandèmia, amb un *gap* en la probabilitat d'ocupació que va superar els 4 p. p. i no es va començar a recuperar fins al setembre.

Més ocupació i de més qualitat, la recepta per reduir la desigualtat salarial

Els treballadors amb ingressos més baixos, els joves, els immigrants i les dones han estat, de nou, els més impactats al mercat laboral. La recuperació de l'ocupació encara no és total, i menys encara per als col·lectius més vulnerables. És per això que l'increment de la desigualtat en relació amb el nivell pre-pandèmia encara és considerable, i l'ocupació, com a principal factor que

1. Càlculs propis a partir de dades de l'OCDE (2015), «In it together. Why Less Inequality Benefits All», OECD Publishing, París.

2. Per a una explicació detallada de l'estimació, vegeu Aspachs, O. Durante, R., Graziano, A., Mestres, J., Montalvo, J. i Reynal, M., «Real-time inequality and the welfare state in motion: evidence from Covid-19 in Spain», Economic Policy, de pròxima publicació.

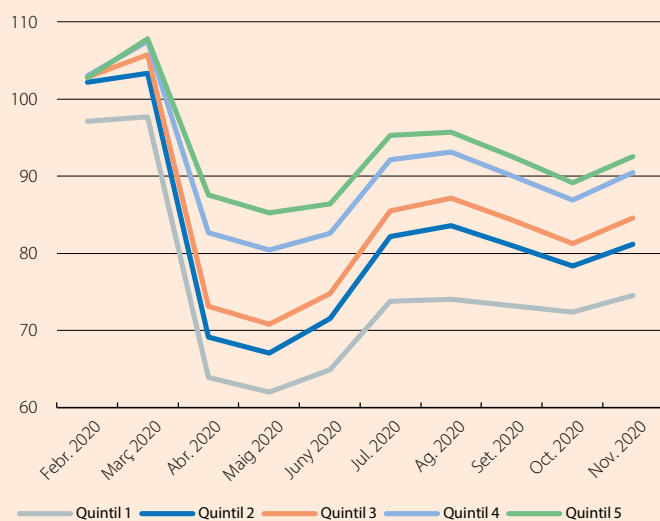
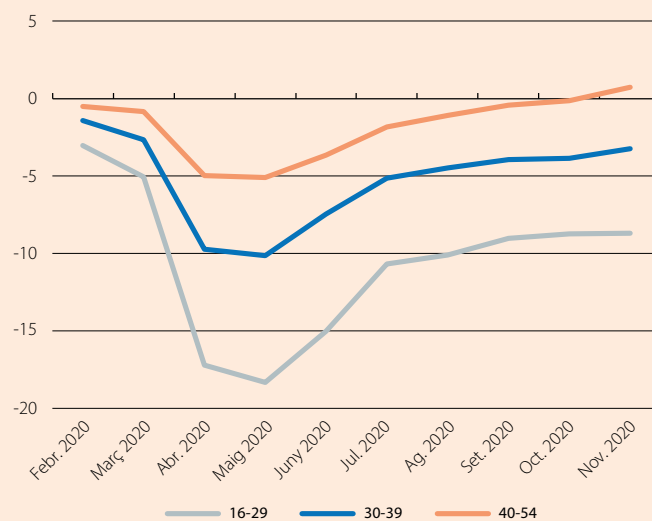
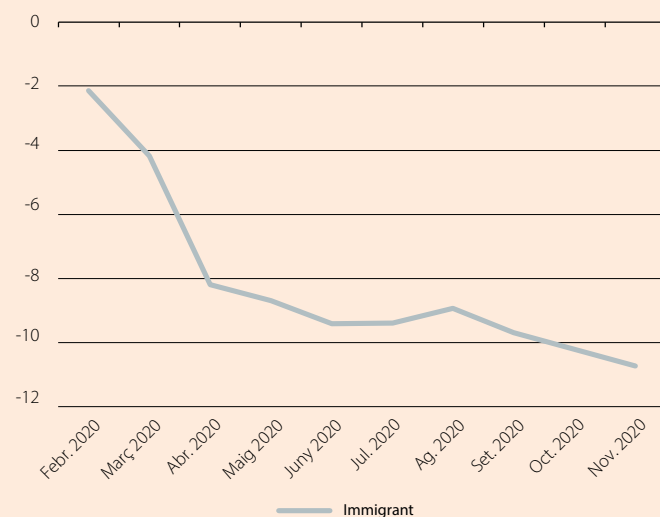
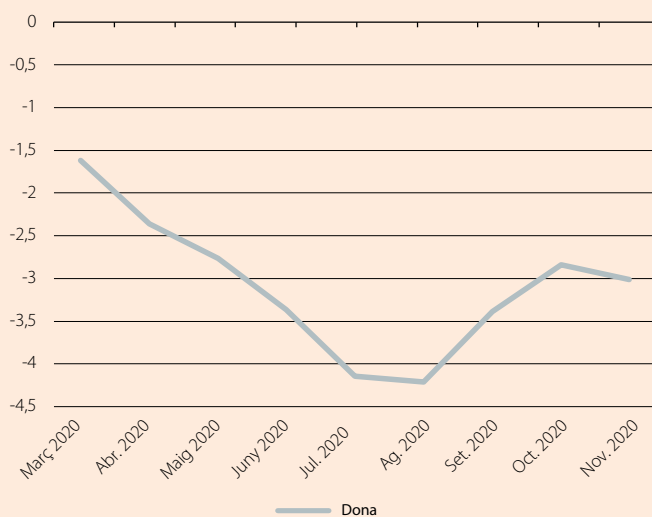
3. Per a aquest exercici no considerem els treballadors en ERTO com a empleats, ja que no treballen mentre estan en ERTO, i restringim l'anàlisi del març al novembre del 2020. Realitzem una regressió a nivell individual de la probabilitat d'estar ocupat mes a mes en funció de les característiques individuals (gènere, edat i país de naixement) i del quintil d'ingressos del treballador abans de la pandèmia (al febrer del 2020), controlant també per les restriccions de mobilitat a nivell provincial i per la província:

$$E_{ijt} = \sum_{k=1}^5 a_{kt} I(qk) + \sum_{g=1}^6 \beta_{gt} X_{ijt} + \sum_{j=1}^{49} \delta_j I(Prov = j) + \varepsilon_{ijt}$$

Íbidem, per a més detalls sobre la metodologia utilitzada.

Probabilitat en l'ocupació durant la COVID-19 *

Variació en la probabilitat (p. p.) **

a) Quintil d'ingressos pre pandèmia**b) Edat (grup de referència: treballadors de 55 a 65 anys)****c) País de naixement (grup de referència: Espanya)****d) Gènere (grup de referència: homes)**

Notes: * Coeficients resultat d'una regressió a nivell individual de la probabilitat d'estar ocupat mes a mes, controlat per les restriccions de mobilitat a nivell provincial i en funció de les característiques individuals (gènere, edat i país de naixement) i del quintil d'ingressos del treballador abans de la pandèmia (per exemple, febrer del 2020), llevat del cas del gènere. Per a més detalls sobre la metodologia utilitzada, vegeu Aspachs, O. et al. (2021), «Real-time inequality and the welfare state in motion: evidence from Covid-19 in Spain», *Economic Policy*, de pròxima publicació.

** Per als quintils d'ingressos, el gràfic mostra la probabilitat d'ocupació i no la variació.

Font: CaixaBank Research, a partir de dades internes.

afecta la desigualtat, tornarà a ser la principal palanca per corregir-lo. Millorar l'ocupabilitat dels treballadors perquè ningú es quedi enrere i incrementar la seva «intensitat» en l'ocupació són les eines claus perquè l'augment en la desigualtat no es converteixi en una cicatriu permanent de la pandèmia.

El Dossier «Per una recuperació menys desigual» ha estat elaborat per: Oriol Aspachs (CaixaBank Research), Ruben Durante (ICREA-UPF, IPEG i Barcelona GSE), Alberto Graziano (CaixaBank Research), Josep Mestres (CaixaBank Research), Jose G. Montalvo (UPF, IPEG i Barcelona GSE) i Marta Reynal-Querol (ICREA-UPF, IPEG i Barcelona GSE)